

Міністерство освіти і науки України
Одеський державний аграрний університет
Вроцлавський економічний університет (Республіка Польща)
Західно-Каспійський університет(Азербайджан)
Національний інститут економічних досліджень (Республіка Молдова)
Вища школа бізнесу, медіа та реклами (Республіка Польща)
ННЦ Інститут аграрної економіки
Київський національний економічний університет
Полтавський державний аграрний університет
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Сумський національний аграрний університет
Уманський національний університет садівництва

«БРАСЛАВСЬКІ ЧИТАННЯ. ЕКОНОМІКА ХХІ СТОЛІТТЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ГЛОБАЛЬНИЙ ВИМІРИ»

Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної
конференції
(06 листопада 2024 року)

Одеса 2024

УДК 339.9:364

Браславські читання. Економіка ХХІ століття: національний та глобальний виміри: Збірник матеріалів ІІ Міжнародної наукової-практичної конференції, 06 листопада 2024 року. Одеса, ОДАУ. 2024. 394 с.

Збірник матеріалів містить наукові надбання та доповіді учасників ІІ Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої актуальним питанням розвитку економіки в сучасних умовах. У матеріалах розглядаються теоретичні та практичні аспекти економічних відносин на національному та міжнародному рівнях, зокрема у сферах аграрного виробництва, фінансового менеджменту, маркетингу, логістики, управління персоналом та застосування сучасних технологій. Представлені дослідження та рекомендації спрямовані на пошук рішень для ефективного функціонування економіки в умовах глобалізації, враховуючи досвід різних країн.

Збірник буде корисним для науковців, економістів, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, хто зацікавлений у вивченні сучасних економічних процесів і тенденцій.

Рекомендовано до друку рішенням науково-методичної ради Одеського державного аграрного університету протокол №4 від «14» листопада 2024 року.

Редакційна колегія:

Мацієвич Т.О. к.е.н., доцент, в.о. декана факультету економіки та управління ОДАУ (голова ред.колегії)

Запша Г.М., д.е.н., професор, зав. кафедри менеджменту ОДАУ

Крюкова І.О., д.е.н., професор, зав. кафедри обліку і оподаткування ОДАУ

Баланюк І.Ф., д.е.н., професор, зав. кафедри обліку і аудиту, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Князева О.А., д.е.н., професор, в.о. зав. кафедри економічної теорії та економіки підприємства ОДАУ

Ревуцька А.О., к.е.н., доцент кафедри економіки Уманський національний університет садівництва

Найда А.В., к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування (заступник голови ред.колегії)

Петренко О.П. к.е.н., доцент кафедри економічної теорії та економіки підприємства ОДАУ (відповідальний секретар)

Грекова Т.М. асистент кафедри менеджменту ОДАУ (технічний редактор)

Відповідальність за достовірність даних, зміст і якість матеріалів збірника несуть автори.

Пузирьова П. В.,
д.е.н., професор,
доцент кафедри смарт-економіки
Київський національний університет
технологій та дизайну,
м. Київ, Україна

МЕХАНІЗМ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРОПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОСИСТЕМИ

Механізм інноваційного розвитку фінансового потенціалу агропідприємств в умовах сталого розвитку національної екосистеми набуває особливої актуальності у зв'язку з необхідністю адаптації агропромислового комплексу до нових глобальних викликів, пов'язаних із збереженням природних ресурсів, змінами клімату та забезпеченням продовольчої безпеки. Сучасні агропідприємства мають розвивати фінансовий потенціал, орієнтуючись не лише на отримання прибутку, а й на впровадження інновацій, які сприяють сталому розвитку [1; 3; 5; 8].

В умовах глобалізації, посилення конкуренції та зростання вимог до екологічної відповідальності, агропідприємства повинні шукати нові шляхи фінансового розвитку, що передбачає оптимізацію використання фінансових ресурсів, інвестування у нові технології, енергоефективність та відновлювані джерела енергії. Окрім цього, на національному рівні важливо розробляти інструменти фінансової підтримки агропідприємств, спрямовані на розвиток інноваційних підходів у веденні бізнесу, що відповідатимуть принципам сталого розвитку. Успішна інтеграція інновацій в агропромисловий сектор дозволить підвищити його конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках, забезпечити довгострокове зростання та зберегти природні ресурси для майбутніх поколінь. Тому дослідження механізмів інноваційного розвитку фінансового потенціалу агропідприємств має значну практичну цінність для економічного зростання країни та забезпечення стійкої екосистеми [2; 4; 6; 7].

Фінансовий потенціал агропідприємств визначається як сукупність фінансових ресурсів, які можуть бути залучені для підтримки їх діяльності, а також здатність підприємств ефективно використовувати ці ресурси для досягнення стратегічних цілей. В умовах сталого розвитку акцент робиться не лише на кількісних аспектах фінансових ресурсів, але й на якості їх використання, тобто на впровадженні інноваційних підходів та технологій для покращення економічної стійкості підприємства. Інноваційний розвиток передбачає інтеграцію нових технологій, практик та бізнес-моделей, які забезпечують ефективне використання фінансових, матеріальних і людських ресурсів. Для агропідприємств це може включати такі напрямки, як використання цифрових технологій, автоматизація виробничих процесів, розробка і впровадження нових сортів рослин та технологій їх обробки, а також покращення методів управління ризиками та фінансовими потоками [1-6].

У контексті національної екосистеми агропідприємства повинні брати до уваги вплив своєї діяльності на довкілля, забезпечувати раціональне використання природних ресурсів і мінімізацію негативного впливу на екосистему, що вимагає від агропідприємств інноваційних підходів до управління ресурсами, які включають використання екологічно чистих технологій, відновлюваних джерел енергії, а також ефективне управління земельними ресурсами. Зокрема, національна екосистема в Україні піддається серйозним викликам, пов'язаним зі змінами клімату, деградацією ґрунтів і втратою біорізноманіття, що ставить перед агропідприємствами завдання не лише забезпечити свою економічну стійкість, але й внести вклад у збереження природного середовища через впровадження екологічно безпечних та інноваційних практик. Інноваційний розвиток фінансового потенціалу агропідприємств передбачає кілька ключових напрямків [1-8]:

1. Інвестування в нові технології – впровадження сучасних агротехнологій, таких як системи точного землеробства, автоматизовані системи управління виробництвом, використання дронів для моніторингу стану полів та рослин, може значно підвищити продуктивність і знизити витрати на ресурси, що також сприяє зменшенню впливу на довкілля за рахунок оптимізації використання добрив, води та енергії.

2. Фінансові інновації – аграрні підприємства можуть використовувати різноманітні фінансові інструменти для залучення капіталу та управління ризиками. Наприклад, аграрні розписки, кредитування під заставу майбутнього врожаю, венчурні інвестиції та державні гранти на підтримку інноваційних проєктів, що є важливими складовими механізму фінансового розвитку.

3. Цифровізація управлінських процесів – впровадження сучасних інформаційних систем дозволяє агропідприємствам ефективніше планувати та контролювати фінансові потоки, оптимізувати виробничі процеси, знижувати витрати і підвищувати прозорість фінансової діяльності.

4. Підвищення енергоефективності та екологічної стійкості – інвестиції у відновлювані джерела енергії, такі як сонячні або вітрові електростанції, а також впровадження енергозберігаючих технологій у виробничі процеси дозволяють знизити залежність від традиційних енергоносіїв і скоротити витрати на енергію.

5. Управління ризиками через страхування та хеджування – зважаючи на значну залежність агропідприємств від природних умов, впровадження фінансових інструментів для страхування врожаїв та хеджування ризиків, пов'язаних з коливанням цін на продукцію, є важливим елементом управління фінансовим потенціалом.

Також не можна недооцінювати вплив державної політики на інноваційний розвиток агропідприємств. Так, держава відіграє важливу роль у підтримці інноваційного розвитку фінансового потенціалу агропідприємств через сприяння інноваціям, що може здійснюватися через такі механізми, як державні програми підтримки фермерів, інвестиції в дослідження та розвиток аграрного сектору, створення сприятливих умов для залучення інвестицій і розвиток інфраструктури.

Особливо важливими є заходи щодо вдосконалення нормативно-правової бази, зокрема, в частині стимулювання впровадження екологічно чистих технологій та раціонального використання земельних ресурсів. Регуляторна підтримка інноваційних проектів через механізми податкових пільг і субсидій на впровадження новітніх технологій є потужним інструментом стимулювання розвитку агропідприємств [1-8].

Отже, інноваційний розвиток фінансового потенціалу агропідприємств є ключовим чинником для забезпечення їх конкурентоспроможності та стійкості в умовах сталого розвитку. Використання сучасних технологій, оптимізація фінансових потоків і впровадження ефективних систем управління сприятимуть не лише підвищенню продуктивності агропромислового виробництва, але й забезпечать довгострокову екологічну стійкість національної екосистеми.

Література:

1. Когут О. В. Роль фінансового потенціалу у забезпеченні сталого розвитку України. О. В. Когут, З. Я. Шацька. *Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу* : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, присвяченої 90-річчю Київського національного університету технологій та дизайну, м. Київ, 26 березня 2020 р. / упор. О. В. Ольшанська. Київ : КНУТД, 2020. – С. 135-138.
2. Комарецька П. В. Сутність та значення фінансового потенціалу для розвитку підприємства в сучасних умовах. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна "Шляхи рішення проблем функціонування економічних систем"*. 2004. № 630, частина друга. С. 163-166.
3. Комарецька П. В. Фінансове планування як передумова розвитку фінансового потенціалу промислових підприємств. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна "Проблеми стійкого соціально-економічного розвитку України"*. 2006. № 730. С. 90-93.
4. Крахмальова Н. А. Фінансова реструктуризація підприємств як фактор зміцнення їх фінансового потенціалу. Н. А. Крахмальова, П. В. Пузирьова. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 2 (225). С. 51-58.
5. Поліщук В. В. Фінансовий потенціал сталого розвитку економіки України. В. В. Поліщук, З. Я. Шацька. *Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу* : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, присвяченої 90-річчю Київського національного університету технологій та дизайну, м. Київ, 26 березня 2020 р. / упор. О. В. Ольшанська. – Київ : КНУТД, 2020. – С. 165-168.
6. Пузирьова П. В. Методи оцінки управління розвитком інноваційно-фінансового потенціалу промислових підприємств в умовах. *Modern directions of scientific research development* : proceedings of 9th International scientific and practical conference, Chicago, USA, 23-25 February, 2022. BoScience Publisher, Chicago, USA, 2022. P. 504-513.

7. Шацька З. Я. Сутність креативного менеджменту в системі економічно-фінансового управління інтегрованими одиницями. З. Я. Шацька, М. С. Шацька, О. В. Халіляєва. *Інтеграція науки і освіти: розвиток культурних і креативних індустрій* : збірник наукових праць за результатами Всеукраїнської конференції, м. Київ, 10 травня 2022 р. / за ред. А. М. Вергун та ін. Київ : КНУТД, 2022. С. 242-244.

8. Шацька З. Я. Фінансове забезпечення підприємницьких структур. *Інтеграція науки і освіти: розвиток культурних і креативних індустрій: 2022 рік*: матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (10 травня 2022 р.). Київ: КНУТД, 2022. С. 268-269.

Розмарина А.Л.,
к.е.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

В даний час Україна знаходиться в стані поглиблення тенденцій і затяжної економічної та екологічної кризи внаслідок озброєної агресії РФ. На перший план вийшли економічні проблеми, і хоча екологічні проблеми відіграють другорядну роль, але мають значний негативний вплив на життєдіяльність країни. Оптимальним рішенням у цій ситуації - об'єднати політику економічного відновлення та стабільності з відповідними екологічними заходами, тобто стати на шлях сталого розвитку.

З огляду на це, основною метою концепції державного екологічного менеджменту є визначення стратегічних напрямків і пріоритетів реалізації національної політики в області екологічної безпеки та контролю якості довкілля і життєзабезпечення як на державному, так і на регіональному рівнях.

У відповідності до означеної мети завданнями цієї концепції є: визначення напрямків реалізації державної та регіональної політики в галузі управління навколишнім природним середовищем; створення національної системи екологічної сертифікації; формування екологічної свідомості суспільства; поліпшення екологічної політики тощо. Данна концепція повинна стати основною програмою діяльності державних і регіональних органів управління, суб'єктів господарювання, науково-дослідних інститутів і комерційних структур в галузі управління довкіллям.

На регіональному рівні досить часто відсутній досвід в галузі екологічної та кліматичної політики, а місцеві органи влади слабо відповідають за розробку і управління реалізацією державної екологічної політики, координація з відповідними центральними виконавчими комітетами необов'язкова.

Незважаючи на воєнний стан, з огляду на повоєнне відновлення, в Україні триває процес розробки та впровадження організаційно-економічних механізмів

Петренко О.П., Кушніренко С.О. КОНКУРЕНТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ЙОГО РОЛЬ У ВИЗНАЧЕННІ РИНКОВОЇ ПОЗИЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	284
Пузирьова П. В. МЕХАНІЗМ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРОПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОСИСТЕМИ	288
Розмарина А.Л. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	291
Сватаненко С.С., Гнатська Т.М. ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ СТІЙКОСТІ БАНКУ	293
Соломонова В.В., Волкова А.С., Коваленко О.Р. НАНОТЕХНОЛОГІЇ – КРОК ДО ПРИБУТКОВОГО АГРАРНОГО БІЗНЕСУ	297
Танклевська Н.С., Гусєва В.В. АГРОБІЗНЕС І ЦИФРОВІЗАЦІЯ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ	301
Шацька З. Я., Пузирьов С. О., Халіляєва О. В. АНТИКРИЗОВЕ ІННОВАЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ АГРОПІДПРИЄМСТВАМИ ЯК ДОМІНАНТА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ	303
Шевченко А.А., Конопельська О.В. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В АГРОБІЗНЕСІ: ПРОЄКТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ МІНІМІЗАЦІЇ	306
Шевченко В.В., Колос В.В. ФАКТОРИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	310
Шпикуляк О.Г. ПРІОРИТЕТНІСТЬ ІННОВАТИЗАЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ФОРМ ЗАЙНЯТОСТІ	316